

VI. IN MEMORIAM

Wspomnienie o Profesor doktor habilitowanej Aurelii Nowickiej

Niebywale trudno pogodzić się ze śmiercią osoby, którą znało się dobrze. Jeszcze trudniej wiadomość tę przyjąć, jeśli zmarła była osobą emanującą pogodą ducha, poszanowaniem godności innych osób i dbającą o dobrą współpracę. Cechy te Panią Profesor Aurelię Nowicką wyróżniały zarówno w zawodowych relacjach z pracownikami kierowanej przez Nią Katedry Prawa Europejskiego, we współpracy z innymi podmiotami, zwykle powiązanymi z problematyką badawczą Pani Profesor, jak i z redakcjami czasopism naukowych, w tym z czasopismem „Studia Prawa Publicznego”. W każdej z tych sfer aktywności Pani Profesor otwarcie dzieliła się swą głęboką wiedzą, co przyjmowano z wdzięcznością i bardzo pozytywną oceną. Z tym większym smutkiem wiadomość o Jej przedwczesnej śmierci, dla wielu osób mających przed sobą obraz osoby nadto niezwykle zaangażowanej w pracę na rzecz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz jego Wydziału Prawa i Administracji, była zaskoczeniem i ogromnym żalem.

Taką ocenę budowały kwalifikacje osobiste i zawodowe Pani Profesor. Profesor Aurelia Nowicka była osobą życzliwą nie tylko dla kręgu swoich przyjaciół, z którymi pozostawała w zawodowych relacjach. Z równą życzliwością swoją wiedzą dzieliła się ze studentami, z magistrantami, naukowo kierując ok. 230 pracami magisterskimi, oraz z doktorantami, jako opiekun naukowy trzech wypromowanych doktorów. Jej życzliwości w żadnym razie nie przesłaniała bylejakość. Tak jak od siebie, tak i od studentów oraz doktorantów oczekiwała pełnego zaangażowania i dużej staranności w procesie realizacji podjętych zadań.

Kwalifikacje naukowe Pani Profesor były znaczące. Po uzyskaniu dyplomu ze stopniem magistra prawa i podjęciu zatrudnienia w Katedrze Prawa Cywilnego Handlowego i Ubezpieczeniowego na Wydziale Prawa i Administracji *Alma Mater* zakres Jej zainteresowań obejmował trzy główne nurty badawcze: prawo cywilne, zwłaszcza prawo zobowiązań, prawo własności intelektualnej, ze szczególnym naciskiem na ochronę własności przemysłowej, oraz prawo prywatne międzynarodowe, a po objęciu przez Panią Profesor w 2012 r. kierownictwa Katedry Prawa Europejskiego – nadto wybrane zagadnienia prawa Unii Europejskiej.

To szerokie spektrum badawcze odzwierciedlały najistotniejsze w dorobku Pani Profesor rozprawy i publikacje. Profesor Aurelia Nowicka stopień naukowy doktora nauk prawnych nabyła na podstawie – wyrosłej na gruncie doskonałego cywilistycznego przygotowania merytorycznego – dysertacji doktorskiej *Umowa o dokonanie projektu wynalazczego*, w 1988 r. wyróżnionej w XXX Konkursie „Państwa i Prawa” na najlepszą pracę doktorską (opublikowanej w 1989 r. przez Wydawnictwo Naukowe UAM). Sześć lat później, na podstawie rozprawy habilitacyjnej *Prawnoautorska i patentowa ochrona programów komputerowych* (opublikowanej przez Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 1995), uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego w postępowaniu habilitacyjnym zakończonym pozytywną oceną Jej dorobku naukowego. W 2015 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nadał Jej tytuł naukowy profesora.

Dla Pani Profesor czas ten okazał się okresem niezwykle szerokiej aktywności naukowej. Od chwili nabycia stopnia doktora nauk prawnych wypełniony był zagadnieniami z zakresu prawa własności intelektualnej, w dalszych latach rozwijanymi i poszerzanymi o wątki dotyczące patentów i wynalazków oraz pogłębianymi o nowe obszary wiedzy: m.in. dotyczące programów komputerowych, technologii informacyjnych, innowacyjności w sektorze biotechnologii czy farmacji. Po nabyciu stopnia naukowego doktora habilitowanego, oprócz wątków prawa patentowego, pojawiają się także wątki nowe – prawnoautorskie, rozwijane w kolejnych publikacjach.

Trudno w tym miejscu omówić wszystkie prace autorstwa Pani Profesor, w ogólnej liczbie 168. Jakkolwiek służyły one różnym adresatom, bez wyjątku wyróżniały się wysoce naukowym charakterem badawczym. Wydanie rozprawy doktorskiej i powiązanych z nią artykułów poprzedzała wnikliwa praca nad orzecznictwem polskich sądów, od 1978 r. widoczna w licznych publikacjach, m.in. w zbiorach orzecznictwa

z zakresu wynalazczości, znaków towarowych i wzorów zdobniczych czy w glosach oraz w zagranicznej prasie (*Protection of Industrial Property – Review of case law*, International Protection of Industrial Property 1983). Związki Profesor Aurelii Nowickiej z Katedrą Prawa Cywilnego Handlowego i Ubezpieczeniowego widoczne były także w pracach współautorskich tego okresu, w szczególności z prof. Stanisławem Sołtysińskim czy prof. Leopoldem Moskwą, w sprawozdaniu z kolokwium późniejszego bliskiego współpracownika i Kierownika Katedry Prawa Europejskiego – prof. Mariana Kępińskiego. W późniejszym okresie pracy naukowej Pani Profesor kontynuowała współpracę m.in. z profesorami Andrzejem Kochem i Jackiem Napierałą w zakresie prawa handlowego i prawa spółek. Warto podkreślić, że współautor wczesnych publikacji, Profesor S. Sołtysiński, był mentorem Profesor Nowickiej, co znalazło swój wyraz w kilku publikacjach Jemu poświęconych, w tym w szkicu sylwetki wybitnego uczonego *Profesor Stanisław Sołtysiński – wybitny uczony i praktyk. Współtwórca nowoczesnego prawa handlowego*, w: *Wybitni polscy i rosyjscy cywiliści*, pod red. L. Moskwy (Poznań 2015), w laudacji promotora odnowienia doktoratu zawartej w publikacji *Odnowienie doktoratu prof. zw. dr. hab. dr. h.c. Stanisława Sołtysińskiego* (Poznań 2016), a także w *Księdze pamiątkowej dedykowanej prof. S. Sołtysińskiemu. Prawo prywatne czasu przemian* (Poznań 2015), której Profesor Aurelia Nowicka była redaktorem.

Po opublikowaniu rozprawy habilitacyjnej, poprzedzonej stażami naukowymi w Monachium (1990, 1991) i Hadze (1992), Pani Profesor rozpoczęła badania zarówno nad nową (do dziś obowiązującą) ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jak i nad wpływem prawa wówczas wspólnotowego na prawo polskie. W kolejnych publikacjach poszerzała swoje zainteresowania w zakresie relacji między prawem międzynarodowym, unijnym i polskim. Warto tu wymienić pracę: *Stosowanie umów międzynarodowych w systemie prawa polskiego, ze szczególnym uwzględnieniem Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS)*, w: *Aktualne problemy ochrony własności przemysłowej w przemyśle farmaceutycznym* (Rabka 2002) oraz wieńczące ten wątek liczne publikacje dotyczące systemów ochrony patentowej (2006, 2007, 2008) i patentu o skutku jednolitym (od 2010 r.).

W obszarze prawa autorskiego publikowane systematycznie analizy naukowe autorstwa Pani Profesor wieńczy rozdział *Podmiot prawa autorskiego*, w: *System Prawa Prywatnego*, t. 13: *Prawo autorskie*, pod red. J. Barta (wyd. 3, Warszawa 2013; wyd. 4, Warszawa 2017). Jedną z ostatnich, jeśli

nie ostatnią pracą opublikowaną przez Profesor Aurelię Nowicką był współautorski udział w *Komentarzu do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (pod red. R. Markiewicza), opublikowanym w 2020 r. Podobnie, w ramach innego istotnego nurtu badawczego Profesor Nowickiej, tj. prawa prywatnego międzynarodowego i problematyki jurysdykcji, rozwijanego w publikacjach od 2005 r., za opracowaniami o charakterze artykułów czy rozdziałów w pracach zbiorowych podążają główne publikacje: *Kolizyjnoprawna problematyka praw własności przemysłowej*, *Jurysdykcja w sprawach dotyczących praw własności przemysłowej oraz Uznawanie i wykonywanie orzeczeń wydanych w tych sprawach* – zawarte w pracy *System Prawa Prywatnego*, pod red. R. Skubisza (Warszawa 2012, 2017), a także komentarz do niektórych przepisów Ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe umieszczony w monografii *Prawo prywatne międzynarodowe. Komentarz*, pod red. J. Poczobuta (Warszawa 2017).

Za najważniejsze w dorobku Profesor Aurelii Nowickiej należy uznać badania nad prawem własności przemysłowej. W roku nadania tytułu naukowego profesora nauk prawnych Autorka sama stwierdzała, że dominującym nurtem badawczym pozostaje dla niej prawo patentowe, w szczególności problematyka patentów europejskich i ich skutków w Polsce. W tej materii dorobek Pani Profesor w sposób niemalże wyczerpujący porusza wszystkie najistotniejsze zagadnienia. Co więcej, Jej opracowania w zakresie udziału Polski w systemie jednolitej ochrony patentowej obejmują wachlarz wypowiedzi: od pogłębionych analiz naukowych, tu zwłaszcza *Patent Europejski o jednolitym skutku (w perspektywie powstania)*, w: *System Prawa Prywatnego*, t. 14A: *Prawo własności przemysłowej*, pod red. R. Skubisza (wyd. 2, Warszawa 2017), przez publikacje w wiodących czasopismach naukowych („Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, „Europejski Przegląd Sądowy”, „Państwo i Prawo”, „Przegląd Prawa Handlowego”) i ekspertyzy, do apeli: *List otwarty w sprawie jednolitej ochrony patentowej i Jednolitego Sądu Patentowego* („Rzeczpospolita” 2012) oraz aktywnego udziału w publicznej debacie. Żywo wyrażane i dogłębnie uargumentowane stanowisko Profesor Aurelii Nowickiej zostało wzięte pod uwagę, a nawet wpłynęło na sformułowane ostatecznie stanowisko rządu dotyczące niedosłego udziału Polski w tym przedsięwzięciu.

Choć trudno podsumować i syntetycznie przedstawić badania Pani Profesor w zakresie prawa własności przemysłowej, należy podkreślić, że w tej materii publikowała w czołowych krajowych czasopismach

ważne, porządkujące, systematyzujące i objaśniające opracowania. Szkoliła i edukowała, kształciła młodsze pokolenie, również poprzez udział w roli recenzentki w licznych postępowaniach: doktorskich (w 25 przewodach) i habilitacyjnych (recenzje lub opinie w pięciu postępowaniach), w jednym postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz w dwóch postępowaniach nostryfikacyjnych. Sporządziła też osiem recenzji wydawniczych.

Przez wiele lat ściśle współpracowała z polskim środowiskiem rzeczników patentowych i Urzędem Patentowym RP, w tym publikując wraz z wieloletnią Prezes Urzędu Patentowego Alicją Adamczak. Ponadto popularyzowała wiedzę (m.in. prowadziła liczne szkolenia dla praktyków – nie tylko dla rzeczników patentowych) i przygotowała wiele ekspertyz.

Nie zapominała przy tym o potrzebach uniwersytetu: na niwie naukowej – włączając w wątki prac nad prawem własności intelektualnej także kwestie istotne dla nauki, funkcjonowania uczelni i rzetelności naukowej, na polu organizacyjnym – czynnie uczestnicząc w pracach komisji uniwersyteckich i wydziałowych (komisji rektorskiej ds. współpracy z gospodarką, komisji dyscyplinarnej ds. studentów i wydziałowej komisji wyborczej).

Za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych oraz w pracy dydaktyczno-organizacyjnej otrzymała wiele nagród, w tym: Złoty Krzyż Zasługi (nadany przez Prezydenta RP w 2003 r.), Odznakę Honorową „Za zasługi dla wynalazczości” (nadaną przez Prezesa Rady Ministrów w 2005 r.), Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej i Sportu – zespołową za współautorstwo (z prof. A. Kochem i prof. J. Napierałą) książki *Prawo handlowe. Spółki handlowe. Umowy gospodarcze* (2003), Medal Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (2012), a także nagrody Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Dziekana Wydziału Prawa i Administracji UAM za działalność naukową i organizacyjną.

Katarzyna Klafkowska-Waśniewska*
Krystyna Wojtczak**

* Katarzyna Klafkowska-Waśniewska, prof. UAM dr hab., Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, e-mail: kwasn@amu.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0003-4164-979X>.

** Krystyna Wojtczak, prof. UAM dr hab., Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, e-mail: wojtczak@amu.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0002-5425-5610>.

